

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Inhoud

3

Ham Niesen. **Steeds meer scheuren in provinciale faunabeleidsplannen.** Hoe er bijna zes jaar na de invoering van de Flora- en faunawet steeds meer verzet komt tegen onwillige en ondeskundige provinciale ambtenaren en bestuurders.

4

Redactie. **Een rouwkrans voor het Veluws wild zwijn.** Verslag van de protestactie in Nunspeet tegen herinvoering van de drukjacht op wilde zwijnen.

6

Harmen van de Werf. **Kokkelvisvergunning vernietigd.** De Raad van State stelt dat de staat ten onrechte een visvergunning heeft afgegeven voor kokkels in de Oosterschelde.

7

Harm Niesen. **Jachtfeest in Bovenkarspel.** Na een dagje jagen in Noord-Holland blijkt eens te meer dat jacht niets van doen heeft met faunabeheer of schadebestrijding.

10

Lilian Bernhardt. **Geen Drukjacht op de Veluwe.** Waarom de rechter terecht de door minister Verburg verleende drukjachtvergunning schorste.

13

Rita Stockmann. **Vossenjacht op de Renkumse heide.** Jagers misdragen zich bij een confrontatie met faunabeschermers op de Zuid Veluwe.

14

Pauline de Jong. **Globalisering van de natuur.** Boekbespreking.

15

Jan Bouterse. **Grote grazers en de regels van de wet.** Een verslag van en een toelichting op de resultaten van een symposium over het uitzetten van grotere zoogdieren in natuurterreinen.

19

Rita Stockmann. **Sepsis over drukjacht.** Niet alleen natuurbeschermers zijn tegen de drukjacht. Ook de jagerswereld heeft haar bedenkingen.

20

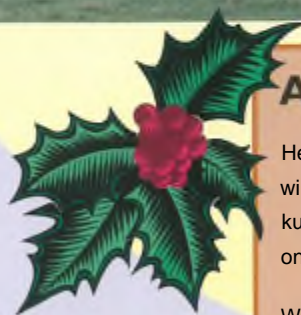
Betty de Jong. **De buit van de vos.** Vaste rubriek over actueel dierenleed in de media.

22

Harry Voss en Jan Bouterse. **Natuurgebied of jachtparadijs?** Een jaar nadat de gemeente Epe in natuurgebied 't Hooge Zand diverse overtredingen inzake bouwvergunningen heeft geconstateerd is er nog steeds niet opgetreden tegen de eigenaar..

24

Harry Voss. **Jachthutten.nl:** De krans op de juiste plaats.

Aan onze donateurs,

Het afgelopen jaar hebben we ons dankzij uw steun weer kunnen inzetten voor het welzijn van onze in het wild levende dieren. Dat dat helaas nog steeds erg hard nodig is, heeft u uitgebreid in de artikelen in Argus kunnen lezen. Ook in dit nummer vindt u weer de nodige zaken waarover wij ons druk hebben gemaakt en ons druk zullen blijven maken. Maar daarvoor hebben we wel weer uw steun nodig. Hard nodig!

Wij willen u graag bedanken voor de steun die u ons het afgelopen jaar hebt gegeven en hopen dat u ook het komend jaar donateur van onze stichting blijft.

Wij wensen u prettige feestdagen en een heel voorspoedig 2008.

Bestuur De Faunabescherming.

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaaltijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die ten minste €16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-nieuwsbief.

Indien u de Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl
Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL36 PSTB 0000 1160 72 en BIC: PSTBNL21.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,

1183 TJ Amstelveen,

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30,

6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek,

A.P. de Jong,

N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann, M. Thieme,

S.H.D. Voss.

Medewerkers

Leo van den Bergh, Jan Bouterse, Gerard Ellenbroek,

Pauline de Jong, Harm Niesen.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn,

Telefoon (055) 360 360 6,

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faunabescherming.nl

Lay-out

Van Berkum Graphics, Zwaag

Druk

Drukkerij Hooiberg, Epe

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de FaunaKnipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie

De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Schelfhoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Naar een verantwoord faunabeleid

Steeds meer scheuren in provinciale faunabeheerplannen

HARM NIESEN

Zou het werkelijk? De Flora- en faunawet werd op 1 april 2002 van kracht.

De provinciale faunabeheerplannen werden vanaf januari 2004 gepubliceerd.

Binnenkort hebben we dus vier jaar ervaring met de praktische gevolgen

van de nieuwe wet. Dat die gevolgen op geen enkele manier een verbetering

voor de wilde flora en fauna in ons land hebben opgeleverd wordt heel snel

duidelijk bij het doornemen van de betreffende jaargangen van Argus. Wordt

er minder geschoten sinds de wet zes jaar geleden van kracht werd? Absoluut

niet. Zijn er dan diersoorten aan te wijzen die van de nieuwe wet hebben

ge profiteerd? Ook daar is geen sprake van. Nadat het er aanvankelijk op leek

dat er in de toekomst minder geschoten zou worden, hebben opeenvolgende

kabinetten daar met krachtige steun van de 2^e Kamer een eind aan gemaakt.

Het is nu nauwelijks meer voorstelbaar, maar begin 2002 vreesde het KNJV-

bestuur voor het einde van de jacht zoals die tot die tijd gebruikelijk was.

De opzet van de nieuwe wet hield in, dat er alleen geschoten zou worden

als het echt niet anders kon. En als kon worden aangetoond dat het hielp om

belangrijke schade te voorkomen. Nooit meer plezierjacht dus. En aantonen

dat jacht de enige echte oplossing voor een probleem was, dat had nog nooit

iemand voor elkaar gekregen. Bovendien werd de verantwoordelijkheid voor

het wel of niet toestaan van die schadebestrijding met het geweer gelegd bij

de ondeskundige en wispelturige ambtenaren en politici in de provincie. Op

het eerste gezicht daarom volkomen terecht, dat pessimisme van de jagers.

Maar veel sneller dan verwacht keerde het tij volledig, niet in het minst dankzij

onvoorwaardelijke steun van de boeren. En boze boeren, dat is de nachtmerrie

van iedere politicus. Er is niets meer over van dat pessimisme en er wordt

veel meer geschoten dan onder de oude Jachtwet. Dat hadden de opstellers

van het oorspronkelijke ontwerp van de Flora- en faunawet nooit kunnen

denken. Eén van hun doelstellingen was om de eeuwige controverse tussen

jagers en natuurbeschermers te overbruggen. Inpraak van alle betrokkenen

bij het opstellen van de provinciale faunabeheerplannen. Daar is dus helemaal

niets van terecht gekomen. Organisaties die geen land in beheer hebben, zoals

wij, mogen niet meepraten. Laat staan ergens over meebeslissen. Natuurmo-

numenten, Staatsbosbeheer, etc. mogen dat wel, maar zijn als de dood zo bang

van mening te verschillen met boeren en jagers. Onder het mom van: als jullie

je niet bemoeien met het beheer in onze gebieden, bemoeien wij ons niet al

te veel met jullie. Met als gevolg dat de provinciale faunabeheerplannen in feite

niets meer of minder zijn geworden dan geheel op de wensen van boeren en

jagers afgestemde afschotplannen. Waardoor de controverse met de overgro-

te meerderheid van de bevolking groter en groter wordt. En alles misschien

toch nog goed gaat komen. De eerste scheuren in de provinciale plannen zijn

inmiddels duidelijk zichtbaar. Velen pikken het niet langer en provincies probe-

ren schoorvoetend aan te passen. Boeren en jagers dreigen. In Noord-Holland

zeggen de boeren al uit de Faunabeheereenheid te zijn gestapt. Prima! Ga zo

door. Nu de jagers nog. Laat de provincies de Faunabeheereenheden zo snel

mogelijk opheffen en het faunabeleid geheel in eigen beheer uitvoeren. Waar-

schijnlijk vele malen goedkoper en met ambtenaren die alleen optreden bij

werkelijk ernstige bedreigingen van algemene belangen. Niet dat we daar nou

zo tevreden over zijn, maar op Schiphol is het nooit anders geweest. Het kan

dus echt.

Een rouwkrans voor het Veluws wild zwijn

*Protestactie van natuur- en dierenbeschermers
in Nunspeet tegen de massaslachting van
wilde zwijnen in Gelderland.*

REDACTIE

Om aandacht te vragen voor de door minister Verburg ten onrechte verleende vergunning om de drukjacht op wilde zwijnen toe te staan, organiseerde De Faunabescherming op 9 november jl. een protestactie in Nunspeet. Op het Stationsplein aldaar vond een demonstratieve kranslegging plaats bij de Nunspeetse Keiler, het standbeeld van een wild zwijn dat de grote waarde aan deze diersoort voor de Noord-Veluwe en haar bewoners markeert. De kranslegging vond plaats in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de landelijke en provinciale politiek. Op de rood-wit-blauwe linten aan de krans was de tekst "de dierenvrienden van Nederland" te lezen. Marianne Thieme, fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren in de Tweede Kamer, hield een uitvoerig pleidooi tegen de drukjacht. Gememoreerd werd

onder meer dat de landbouwminister Gerda Verburg (CDA) en de Tweede Kamer fractie van de Partij voor de Arbeid zo'n 10.000 boze mails hadden ontvangen tegen de herinvoering van de drukjacht. Door Ineke van den Abeele, bestuurslid van De Faunabescherming, werd daarna een herdenkingsrede uitgesproken voor de duizenden wilde zwijnen, belaagd en bejaagd door zo'n 600 zwartwildjagers, die met klamme handen zaten te wachten op het groene licht van de minister. De herdenkingsrede is hieronder integraal afgedrukt.

Rechtszaak

Naast de protestactie, die de nodige aandacht kreeg in de media, spande De Faunabescherming een rechtszaak aan tegen de

Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren gaf haar visie op de plannen van de minister voor de herinvoering van de drukjacht. Foto: archief De Faunabescherming.

staat wegens het verlenen van een vergunning voor de wettelijk verboden drukjacht op wilde zwijnen. Zoals bekend wilde een meerderheid van de Tweede Kamer niet dat de drukjacht werd ingevoerd. Daartoe werd tweemaal een motie van de PvdA aanvaard. Minister Verburg wenste die moties echter niet uit te voeren en had op onjuiste gronden besloten alsnog de vergunning voor het toestaan van de drukjacht te verlenen. Op de dag dat in de Tweede Kamer het spoeddebat over de kwestie werd gehouden, zouden de eerste drukjachten dan ook al worden georganiseerd. Om dit te voorkomen had De Faunabescherming bestuursrechtsspecialist Prof. Mr. P. Nicolai aangezocht de procedure tegen de staat te begeleiden. Gevraagd werd om een voorlopige voorziening om het besluit van de minister per direct te schorsen. Dat verzoek werd door de rechtbank gehonoreerd, mede omdat de jagers weigerden de rechtzitting af te wachten alvorens over te gaan tot gebruikmaking van de vergunning. Inmiddels is bekend, dat dankzij de inspanningen van De Faunabescherming de vergunning voor het toestaan van de drukjacht door de rechter is geschorst.

De grafrede voor de wilde zwijnen wordt voorgelezen door Ineke van den Abeele. Foto: archief De Faunabescherming.

Herdenkingrede bij de kranslegging

Geachte aanwezigen,

Op de Veluwe is een overpopulatie. Niet van zwijnen, maar van jagers. En dat laatste zorgt ervoor dat de zwijnenstand zich niet op een natuurlijke wijze kan ontwikkelen. Jagers zorgen voor kunstmatig bijvoeren in het voorjaar, voor scheve geslachtsverhoudingen onder de dieren doordat de mannetjes geschoten worden en de zeugen blijven lopen. Er zal dus iets moeten gebeuren aan de overpopulatie van jagers die eerst de problemen veroorzaken, om zich daarna aan te bieden om de problemen op te lossen.

De Tweede Kamer is er met alle grofwildecologen van overtuigd dat de drukjacht een ineffektieve en onnodig wrede jachtmethode is die niet mag worden ingevoerd. Zelfs de Vereniging Wildbeheer Veluwe gelooft bij monde van de heer Spek (nomen est omen) niet in het succes van de drukjacht. Een minister die een ongecontroleerd jachtbeleid wenst te voeren kan niet. Dat kon in landen als Rusland en Roemenië ten tijde van Breznev en Ceaucescu, maar dat is niet de wijze waarop een kleine jagerselite van 600 zwijnenjagers binnen een parlementaire democratie haar wil kan doordrukken. Het kan niet zo zijn dat het leed van duizenden zwijnen die door ongecertificeerde jagers in een volgens de minister niet beproefde jachtmethode die eerder door de overheid (19 september 2001 op www.koninklijkhuis.nl) ineffektief genoemd werd, bij de PvdA leidt tot niet meer dan een verongelijktschouderophalen.

De PvdA heeft aanleiding gezien tot tweemaal toe een kamermeerderheid te zoeken

Op de rood-wit-blauwe linten staat de tekst "De dierenvrienden van Nederland". Foto: archief De Faunabescherming.

Het Nunspeetse zwijntje getooid met de rouwkrans. Foto: archief De Faunabescherming.

en te vinden op dit onderwerp. Ze is het aan de ondersteuners van haar moties verplicht het onbeschaamde gedrag van de minister, die het hoogste gezag in dit land niet wenst te erkennen, af te wijzen. In niet mis te verstane bewoordingen, vervat in een motie waarin diezelfde meerderheid haar afwijzing van het dieronvriendelijke beleid van de minister kan steunen. "Gansch het drukjacht-circus staat stil als uw machtige arm het wil", zeg ik tegen mevrouw Jacobi van de Partij van de Arbeid. Vrij naar haar geestverwant Albert Hahn in 1903. Van die strijdvaardigheid is niets meer over bij de Partij van de Arbeid anno 2007. En dus zullen de burgers van Nederland, die de plezierjacht massaal afwijzen, het nu moeten doen.

De Faunabescherming gaat nu naar de rechter om het onjuiste besluit over de drukjacht teruggedraaid te krijgen. De minister zegt dat er op de Veluwe maar ruimte zou zijn voor 800 zwijnen, maar ecooloog en zwij-nendeskundige dr. G. Groot Bruinderink van de Universiteit Wageningen zegt na jarenlang onderzoek dat dat onzin is. Hij wordt in die opvatting gesteund door ecologen van de Universi-

teit Groningen. Het voedselaanbod bepaalt de populatiemogelijkheden en dat betekent dat er veel meer zwijnen kunnen leven dan waar de minister van uit gaat.

Merkwaardig dat de minister het standpunt van onder andere deze zwijnenonderzoekers niet deelt! Er lopen veel meer zeugen dan mannetjeszwijnen rond op de Veluwe doordat jagers de afspraak hebben gemaakt zoveel mogelijk mannelijke dieren te schieten! Er is geen andere verklaring voor de scheve geslachtsverhoudingen die zorgen voor extra veel jonge zwijntjes elk jaar. De jagers voeren in het voorjaar illegaal tonnen maïs bij, zoals De Faunabescherming aan de Officier van Justitie heeft gemeld, zodat er extra jongen worden geboren. De voorgenomen afschot-vergunning is gewoon een beloning voor slecht gedrag van de jagers!

Bij de zogenaamde 1 op 1 drukjacht, kunnen tientallen jagers en tientallen bestuurders tegelijk op zwijnen jagen, anders dan in de media wordt voorgesteld. Er kunnen net zoveel jagers / bestuurders tegelijk in een jachtgebied jagen als het aantal keren dat het gebied 40 ha groot is. Het Kroondomein is 10.000 ha groot en daar mogen volgens de vergunning dus 250 jagers en 250 bestuurders tegelijk jagen. Waarvan verschilt dat dan van de traditionele drijfjacht die wettelijk verboden is?

Gelet op het voorgaande kom ik tot de volgende conclusie. De drukjacht is onnodig. Niemand weet hoeveel zwijnen er zijn. Dat er nu wilde zwijnen worden aangetroffen

in tuinen en op campings, waar ze vroeger niet kwamen, is uitsluitend een gevolg van het verwijderen van rasters rondom hun voormalige leefgebieden. Dat heeft niets te maken met een "teveel" aan zwijnen. Overlast kan eenvoudig worden opgelost door het plaatsen van een deugdelijk hekwerk rondom deze locaties. De drukjacht zal in de praktijk neerkomen op een verkapte vorm van drijfjacht, waarbij de dieren niet rustig één voor één langslopen maar in groepen op volle snelheid voorbij rennen. Het zal in de praktijk onmogelijk zijn om in een dergelijke situatie een zwijn met één schot dodelijk te treffen, hetgeen veel dierenleed zal veroorzaken. En het zal leiden tot zeer verkeersonveilige situaties van zwijnen die in paniek de wegen oversteken.

Vandaag leggen we een krans bij de Nunspeetse Keiler. Een standbeeld waarmee Nunspeet aangeeft dat het in toeristische zin veel aan de zwijnen te danken heeft. Het geeft geen pas een zo bijzonder dier, waar jaarlijks honderdduizenden toeristen voor naar de Veluwe komen, nu tot vijand te verklaren en te belagen en te bejagen. Dat werkt als een boemerang die Nunspeet en de Veluwe zeer zal schaden. Laat de Noord-Veluwe niet verworden tot de killing fields van Nederland, maar laat de natuur haar gang gaan. Wie wil wonen in de natuur zal rekening moeten houden met die natuur. De zwijnen zijn geen daders, maar slachtoffers. We leggen een krans om de duizenden zinloze doden te gedenken die dit jaar al sneuvelden door jagersgeweld. Voor de lol van vuurwapengevaarlijke chirurgen, notarissen, leden van hof en van adel en van de top van het bedrijfsleven.

We gaan er alles aan doen om extra slachtoffers te voorkomen. Maar als dat niet mocht lukken, dan gedenken we hier met een moment van stilte de zwijnen die nog dit seizoen naar de eeuwige jachtvelden zullen reizen voor het plezier van een handjevol jagers.

Jullie dood is in elk geval niet onopgemerkt voorbij gegaan en mogelijk zal de maatschappelijke discussie bijdragen tot een definitief andere omgang tussen mensen en dieren.

We willen nu een moment stilte in acht nemen....

Kokkelvisvergunning vernietigd

HARMEN VAN DER WERF

Het ministerie van Landbouw heeft in 2006 ten onrechte een vergunning verleend voor het opvissen van 2101 ton kokkelvles in de Oosterschelde. De Raad van State heeft dit op 24 oktober 2007 geoordeeld in een zaak die was aangespannen door De Faunabescherming.

De uitspraak hoeft volgens zowel J. Holstein van de kokkelsector als H. Baptist van De Faunabescherming niet het einde te betekenen voor de mechanische kokkelvisserij in de Oosterschelde. "Het ministerie wordt door de uitspraak gedwongen zorgvuldiger te zijn bij de verlening van dergelijke vergunningen", stelt Baptist. "Tot op heden heeft het daaraan ontbroken. Er is steeds sprake geweest van politieke besluitvorming en belangenverstrengeling. Landbouw zal nu de natuurbelangen echt moeten gaan afwegen."

Holstein, secretaris van de producentenorganisatie kokkelvisserij, wijst in reactie op de uitspraak van de Raad van State op onderzoek naar de effecten van de mechanische kokkelvisserij in 2006. Het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) in Yerseke heeft dit uitgevoerd. Uit de studie is gebleken dat

er geen opvallende verschillen bestaan in bodemsamenstelling en bodemleven in beviste en onbeviste gebieden in de Oosterschelde. De onderzoeksresultaten kwamen te laat om nog te worden meegewogen in de door De Faunabescherming aangespannen zaak. Bij een volgende vergunningaanvraag kunnen die goed van pas komen, aldus Holstein.

Baptist van De Faunabescherming die een eigen ecologisch adviesbureau heeft, is daar niet zo optimistisch over. Het door NIOO uitgevoerde onderzoek is volgens hem wetenschappelijk onvoldoende onderbouwd. "Er zijn te weinig bodemonsters genomen om eventuele verschillen aan te tonen."

De Raad van State oordeelt in zijn uitspraak dat de procedure voor de vergunningverlening goed is doorlopen, maar dat niet is aangetoond dat de visserij geen schadelijke effecten zal hebben. Ook zou de berekenmethode van het aantal kokkels niet waterdicht zijn. Van de vergunde 2101 ton kokkelvles is uiteindelijk slechts achthonderd ton opgevist. De sector wilde 'sparen' voor 2007, maar dit jaar bleken veel grotere oude kokkels een natuurlijke dood te zijn gestorven.

Kokkels. De Raad van State verwijt het ministerie van LNV onzorgvuldig te hebben gehandeld bij het verlenen van de vergunning om in de Oosterschelde op kokkels te mogen vissen. Foto: Archief De Faunabescherming.

Jachtfeest in Bovenkarspel

HARM NIESEN

Zaterdag 24 november 2007, de jaarlijkse grote dag voor de jagers van het Grootslag. Tientallen jagers maken de hele dag de omgeving van het Streekbos bij Bovenkarspel, Noord-Holland, onveilig. Een klein groepje Faunabeschermers is ooggetuige. Hieronder een verslag van hoe het er werkelijk aan toegaat bij het faunabeheer.

De faunabeheerders van Bovenkarspel klaar voor de ongelijke strijd met de hazen. Foto's: Ham Niesen.

Omstreeks negen uur arriveren de beheerders en alleen al hun uiterlijk voorkomen geeft de toeschouwers de zekerheid dat het allemaal wel goed zal komen. De grondige kennis van biologie en populatiedynamica straalt er van af. En over stralen gesproken: nog op de parkeerplaats, op niet meer dan 30 meter van het restaurant, heeft zo'n na-

tuurmens alle macht over zijn blaas verloren en plast opvallend wild. Na het verblijf in het restaurant, waarbij het roken van forse sigaren kennelijk onvermijdelijk is, stelt het gezelschap zich op voor een viertal jacht-hoornblazers. Een bont gezelschap, waarvan de grote meerderheid alle vooroordelen van de heer Lombroso zonder enige moeite

bevestigen. Verscheidene vrouwen blijken van het gezelschap deel uit te maken, als begeleidsters van de honden, en één heeft zelfs haar dochtertje meegenomen. Die komen we later op de ochtend weer tegen, vrolijk zwaaiend met een dode haas. En er blijkt zelfs een exemplaar van de gekleurde medemens van het gezelschap deel uit te

maken... Eindelijk verspreiden de faunabeheerders zich om in kleine groepjes het wild van de ondergang te gaan redden. Wij volgen en blijken een gelukkige keus te hebben gemaakt. Vier jagers, waaronder een reusachtig behaard exemplaar, en een vrouw met een golden retriever gaan op hazenjacht in een al geogst veld met witte kolen. Verbazing bij één van onze toeschouwers. Er is toch al geogst, hier kan toch nooit sprake zijn van schade? Een beetje naïef toch. Jagen, zeker op hazen, doe je voor je plezier! Ondanks de verzekering van de verantwoordelijke gedeputeerde in deze provincie, dat plezierjacht gelukkig niet meer voorkomt. Was hij maar getuige van deze schandalige vertoning. Hij zou ook hebben kunnen zien dat er her en

Hazenjacht met stok en lint: Schadebestrijding in een stoppelveld??!

Golden retriever met dode haas.

der in het veld met waardeloze koolresten stokken met minuscule vlaggetjes staan. Dat dus zou moeten helpen om landbouwschade te voorkomen... Van welke diersoort die bedreiging van de waardeloze koolresten zou moeten uitgaan mag de hemel weten.

Raak...

De eerste haas wordt geschoten. Aangeschoten wel te verstaan, want hij rent nog zo'n honderd meter in onze richting. De golden retriever wordt in stelling gebracht. Een typisch Nederlands wapen, niet geschikt voor welke strijd dan ook. Begint met precies de tegenovergestelde richting uit te rennen en raakt door de aanwijzingen van zijn bazin alleen maar verder in verwarring. Iedereen weet waar de stervende haas zich bevindt, behalve deze goed getrainde jachthond. De bazin begeeft zich naar het slachtoffer en inderdaad, op een meter afstand weet de speurhond de haas te vinden. Nog twee hazen worden geschoten, voordat het volgende extra-schandalige incident zich voordoet. Bij haas nummer vier wordt de linker achterpoot aan flarden geschoten. Hij loopt in onze richting, steekt de weg en twee sloten over en verdwijnt bij een grote kas. De jagers keuren hem geen enkele blik meer waardig. Ook op drie poten is een haas snel,

Vrolijk lachend loopt dit meisje weg met een dode haas.

te snel voor ons om hem terug te kunnen vinden. De verontwaardiging onder de toeschouwers is uiteraard groot. We besluiten om ons onderzoek elders voort te zetten. Na een kort oponthoud bij twee oude mannen, die volstrekt doelloos geruime tijd een lege akker doorkruisen, komen we de groep met de jongste deelneemster tegen. Ze zijn net bezig een restje maïsveld, dat speciaal voor de jacht als dekking voor de hazen is blijven staan, uit te kammen. Gelukkig blijkt het maïsveldje leeg. Vrolijk zwaaiend met een dode haas trekt het meisje met de jagers verder over de kale akkers.

Verantwoord faunabeheer???

Wij besluiten dat we wel genoeg hebben gezien. Al is het hoogstens 10% van wat er zich op deze dag allemaal in dit kleine gebied heeft afgespeeld, het is meer dan voldoende om de ooggetuigen voor de rest van hun leven een diepgewortelde afkeer te bezorgen van alles wat met jagers en jacht te maken heeft. Wat een mentaliteit, wat een laag al-looi. Tweeduizend jaar beschaving is aan dit soort lieden volstrekt voorbij gegaan. Bijna een bewijs tegen de evolutietheorie... Maar het ergste is natuurlijk dat onze bestuurders en overheden de verantwoordelijkheid voor de fauna in ons land hebben toevertrouwd aan dit soort lieden. Die overheden zijn kennelijk te beroerd om zich echt voor de natuur in te zetten. Is het laksheid, gemak-zucht of opportunisme? Geen politicus

Eén van de slachtoffers van de zinloze moordpartij.

die deze ochtend had bijgewoond zou met droge ogen kunnen beweren dat er sprake is geweest van verantwoord faunabeheer. Eén blik op het gezelschap is voldoende en de foto's bewijzen het: we mogen al blij zijn als ze hun eigen naam kunnen schrijven. Annie Schrijer-Pierik, cry your hart out.

Eén van de slachtoffers van de zinloze moordpartij.

Zelfs op drie poten is de aangeschoten haas nog te snel om te worden ingehaald.

Geen drukjacht op de Veluwe

LILIAN BERNHARDI

Met haar besluit van 2 november jl. heeft minister Verburg, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (CDA), toestemming gegeven voor de drukjacht op wilde zwijnen op de Veluwe. Dat betekent dat een jacht is toegestaan die (met de woorden van de regering) "een beperkte vorm van drijfjacht" inhoudt. Sinds 2002 is in Nederland de drijfjacht absoluut verboden. De minister heeft haar besluit genomen ondanks het feit de meerderheid van de Tweede Kamer tegen invoering van de drukjacht is. Ook heeft zij niet geluisterd naar argumenten van wetenschappelijke experts op het gebied van wilde zwijnen.

Op 16 november 2007 heeft De Faunabescherming aan de rechtbank te Amsterdam gevraagd om schorsing van het besluit van de minister. Naast De Faunabescherming, vertegenwoordigd door prof. mr. P. Nikolaï, waren bij de zitting drie topambtenaren van het ministerie van LNV, een jurist en een beleidsmedewerker van de provincie Gelderland, het Faunafonds en de Faunabeheereenheid Veluwe aanwezig.

Argumentatie

Mr. Nikolaï startte zijn pleidooi door aan te geven dat zowel het besluit van de minister als de twee ontheffingen voor de drukjacht die aan de Jagermeester van de Koningin en aan de Faunabeheereenheid Veluwe zijn verstrekt, in strijd zijn met een tweetal wettelijke voorschriften uit de Nederlandse (en Europese) wet- en regelgeving:

1. de Flora- en faunawet stelt dat onnodig lijden van dieren moet worden voorkomen bij het toestaan van beheer of schadebestrijding (artikel 73);
2. de Algemene wet bestuursrecht stelt dat een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering (artikel 3:46).

Onnodig lijden

Wilde zwijnen die door een drijver bij de drukjacht worden opgejaagd, ontwikkelen een snelheid van minimaal 10 km per uur. Het huidige jachtpraktijkexamen stelt geen eisen aan vaardigheden om op bewegende doelen te schieten, dit in tegenstelling tot het zwartwildbrevet dat onder de Jachtwet vereist was. Sinds de drijfjacht niet meer is toegestaan is het brevet afgeschaft. De jagers die

nu mogen deelnemen aan de drukjacht zijn hiervoor ongeïnfocerd en niet-gecertificeerd. Aannemelijk is dus dat zij wilde zwijnen niet met één schot kunnen doden en op die manier veel zwijnen onnodige verwondingen zullen toebrengen. Door ontbrekende exameneisen kan onvoldoende worden voorkomen dat onnodig lijden van dieren optreedt, en had de minister dus nooit het besluit mogen nemen tot het toestaan van de drukjacht. Daarnaast ontbreken voorschriften in de ontheffingen om onnodig dierenleed te voorkomen. Zoals bijvoorbeeld voorschriften rond het optreden van de jagers en de drijvers. Ook is niet voorzien in voldoende controle en handhaving. De provinciale toezichthouder Veluwe heeft slechts 1 fte beschikbaar voor controle en handhaving in het gehele gebied.

Deugdelijke motivering

De minister stelt in de motivering van haar besluit dat de aanzitjacht niet voldoende effectief is om het gewenste afschot, de door haar gewenste voorjaarsland van 800 zwijnen, te bereiken en dat de drukjachtmethode (één-op-één) 'het enige alternatief is'. Doel van het besluit is mede 'een einde te maken aan het gevaar, de schade en de overlast die de zwijnen nu veroorzaken'.

Bij het nemen van een besluit over de inzet van de drukjacht ligt het in de rede dat de minister zich daarover laat adviseren door onafhankelijke wetenschappelijke adviseurs (artikel 7a van het Besluit beheer en schadebestrijding). De minister heeft haar besluit uitsluitend genomen op basis van advies van het Faunafonds. Uit het advies van het Faunafonds blijkt niet wat op wetenschappelijke gronden als de 'juiste' voorjaarsland moet worden aangemerkt en dat afschieten noodzakelijk is om de 'juiste' stand te bereiken. Ook blijkt niet uit het advies dat het aantal zwijnen zo groot is dat het gebruik van de aanzitmethode (lokvoer) niet toereikend zou zijn om de stand naar een 'aanvaardbaar' niveau terug te brengen en dat met de drukjachtmethode dit wel zal lukken. Zulke vragen vergen een wetenschappelijke

analyse en beoordeling. Slechts één lid van het bestuur van het Faunafonds is afkomstig uit kringen van de wetenschap (art. 86 FF-wet). Het Faunafonds is dus geen instantie die over de benodigde wetenschappelijke deskundigheid beschikt om deze punten vast te stellen of te toetsen. De minister heeft dus geen wetenschappelijk advies ingewonnen. Daarmee staat vast dat haar besluit in strijd met artikel 3:2 Awb (zorgvuldige voorbereiding) totstandgekomen is. Wel staat in het advies van het Faunafonds dat de drukjacht een technisch moeilijke methode is, waar in Nederland nog geen ervaring mee is opgedaan. De drukjacht die nu wordt toegestaan wordt gezien als een *experiment*.

Zowel de wetenschappelijke deskundigen van universiteiten als ecologen en andere deskundigen die in de praktijk werkzaam zijn, dragen gezichtspunten en gegevens aan die haaks staan op de gegevens waarop de minister zich heeft gebaseerd.

Meerdere wetenschappelijke deskundigen hebben verklaard dat de aanname, gebaseerd op onderzoek uit 1995, dat de voorjaarsland op 800 zwijnen zou moeten worden gesteld, een slag in de lucht is die wetenschappelijke onderbouwing mist. Daarnaast menen de deskundigen dat juist het niet-ingrijpen (door bijvoerbenerzijds en door afschieten anderzijds) zal leiden tot een evenwichtige 'stand' van het aantal zwijnen.

Onverstandig

De minister wil de drukjacht methode toestaan onder meer om verkeersonveilige situaties tegen te gaan. Wetenschappers hebben aangegeven dat er helemaal geen dringend

belang meer bestaat om de drukjacht toe te passen. De zwijnen komen nu, na half november, niet meer bij de berm van wegen want de behoefte aan dierlijk voedsel is grotendeels voorbij en de kou zorgt ervoor dat de zwijnen dieper in het bos beschutting zoeken. Verkeersonveilige situaties zullen zich dus amper meer voordoen. Bovendien zijn preventieve verkeersmaatregelen mogelijk zoals nachtelijke snelheidsbeperkingen op wegen door natuurgebieden. Het is juist onverstandig om de drukjacht toe te passen. Het opjagen ('drukken') van de dieren (niet alleen de zwijnen) vergroot de kans dat deze op de vlucht eventuele verkeerswegen zullen gaan kruisen, met alle gevolgen van dien.

Onnodig

De Jagermeester van de Koningin heeft reeds aangegeven dat hij geen gebruik zal maken van de mogelijkheid om de 1-op-1 drukjacht toe te passen. Ook Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zullen de methode niet toepassen binnen hun gebieden. In al deze gebieden is men, naar eigen zeggen, tijdig begonnen met jagen en heeft men effectief de 'normale' aanzit-jachtmethode gevolgd. Drukjacht is volgens hen niet nodig. De Faunabeheereenheid Veluwe wil echter wél de drukjacht toepassen in de overige gebieden op de Veluwe. Dit betekent dat de drukjacht dan alleen maar zou worden ingevoerd omdat in een bepaald deel van de Veluwe de Faunabeheereenheid zijn wettelijke taak niet naar behoren heeft uitgeoefend. De aanname van de minister dat de drukjachtmethode wél zal kunnen leiden tot een aanzienlijk afschot, is geheel en al op hoop en vermoedens gebaseerd maar niet op enig wetenschappelijk onderbouwd gegeven.

De standpunten

Tijdens de zitting konden de verschillende betrokken partijen hun standpunten naar voren brengen. Hieronder volgt een samenvatting van deze standpunten.

Ministerie van LNV

Tijdens de zitting van de rechtbank Amsterdam betoogde de jurist namens de minister dat zij zorgvuldig toepassing had gegeven aan haar bevoegdheid.

Gelukkig is de drukjacht op deze prachtige dieren in ieder geval voor dit seizoen van de baan.

Foto: Gerrit Reker.

De 1-op-1 drukjacht methode is een alternatieve methode, die vanuit de wetgeving mag worden toegestaan als door de aanzitjacht met lokvoer niet het beoogde afschot wordt behaald. De provincie Gelderland heeft aangegeven dat andere oplossingen zoals het plaatsen van hekken of intensivering van de aanzitmethode geen oplossing zijn voor het probleem. Volgens het advies van het Faunafonds is de 1-op-1 methode noodzakelijk om voldoende afschot te realiseren, ondanks dat er met deze methode geen ervaring is opgedaan in Nederland. Volgens het ministerie speelt dierenleed geen rol. Met niets doen zal er begin 2008 een explosie van het aantal zwijnen zijn. Men heeft dus de keuze tussen meer afschot of de dieren laten verhongeren: 'ze gaan toch dood'. Het feit dat de minister gaat monitoren of 'het goed gaat' is voldoende.

Provincie Gelderland

Op 2 oktober 2007 heeft de provincie ontheffing verleend aan de FBE Veluwe ex artikel 68 van de Flora- en faunawet. Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben bij het verlenen van de ontheffing gekeken naar noodzaak, dierenleed en efficiency. Aan de uitvoerders is volgens de provincie tijdig opdracht gegeven om met afschot te beginnen en daar is gevolg aan gegeven. Maar door groot voedselaanbod en zachte winters is de populatie groter geworden dan verwacht en is de noodzaak ontstaan voor aanvullend afschot. Een teveel aan wilde zwijnen bemoedigt het waarborgen van een gezonde populatie, met name door het risico op het uitbreken van ziektes. Daarnaast zorgt een overpopulatie voor schade aan gewassen en tuinen en risico's voor de veiligheid van mensen. De provincie kon hierbij echter niet ontkennen dat met de aanzitmethode op verschillende terreinen wel het gewenste afschot is bereikt. Om te borgen dat de methode goed wordt uitgevoerd en er zo weinig mogelijk dierenleed wordt veroorzaakt, heeft de provincie voorwaarden gesteld aan de ontheffing (o.a. 1 drijver/1 jager per 40 ha). Door het Faunafonds zal worden bekeken of de uitvoering voldoet. De provincie is van mening dat het verzoek van De Faunabescherming om het besluit voor toestaan van de drukjacht te schorsen moet worden afgewezen.

FBE Veluwe

De Faunabeheereenheid (FBE) Veluwe presenteerde een aantal sheets met tabellen en diagrammen. In jaren met weinig mast zijn volgens gegevens van de FBE veel zwijnen geschoten via de aanzitmethode. In jaren met veel mast zijn weinig zwijnen geschoten.

Keiler. Foto: Gerrit Reker.

De jaren 2006/2007 waren mastrijke jaren met veel afschot. Dat geeft volgens de FBE aan dat de zwijnenpopulatie groeit. Ook zijn er dit jaar zo'n 540 aanrijdingen geweest. Dit komt neer op 80 aanrijdingen per maand, terwijl dat er normaal zo'n 20-30 per maand zijn. Als dit wordt geëxtrapoleerd geeft dat volgens de FBE een aantal van 6000 zwijnen en lopen er dus meer dan uit de tellingen naar voren komt. De verwachting van het aantal aanrijdingen voor heel 2007 is 620. Op de vraag of aanrijdingen met name op bepaalde plekken voorkomen antwoordde de FBE dat pieken van aanrijdingen optreden bij hoge aantallen wilde zwijnen en weinig voedselaanbod. Echter er spelen ook een aantal andere effecten mee: 5-10% van het oppervlak van de Veluwe ligt nabij wegen. Waar de aanrijdingen dan precies hebben plaatsgevonden werd tijdens de zitting niet onthuld.

Er zijn reeds 4.000 zwijnen geschoten. Er moeten er nog 1.000 extra worden geschoten ter voorkoming van problemen in 2008. De doelstand van 800 zwijnen is gebaseerd op het draagkrachtonderzoek van Alterra uit 1995. Uit de getoonde sheets blijkt dat er veel meer zeugen zijn dan keilers. De FBE beweert dat 80% van het afschot biggen betreft die a-selectief worden geschoten. Uit informatie van jagers zelf blijkt dat meer keilers worden geschoten om de gewenste aanwas te waarborgen.

Experiment?

Tijdens de zitting werd gediscussieerd over de vraag of sprake is van een 'experiment'. De FBE beweerde dat een effectieve aanzitjacht niet meer mogelijk is. De rechter wees op een brief die Staatsbosbeheer half november aan de minister stuurde en waarin werd

aangegeven dat deze instelling geïnteresseerd is in de resultaten van de drukjacht. De 1-op-1 drukjacht moet een 'bevredigende oplossing' zijn, maar Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat men niet weet of dat zo is. Regelgeving vormt echter geen basis voor experimenten. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Jachtmeester van de Koningin hebben aangegeven in de door hen beheerde gebieden geen drukjacht nodig te hebben. Deze gebieden beslaan circa 2/3 van de Veluwe. Op de vraag van de rechter of overal op de Veluwe even effectief en gelijk geschoten is, antwoordde de FBE dat op andere terreinen niet even intensief geschoten is. Daarnaast is volgens de FBE bij de tellingen de aanwas onderschat. De FBE gaf aan dat afschotcijfers per gebiedscategorie zichtbaar te maken zijn, maar kwam niet met deze gegevens op de proppen.

Er is geen overzicht van waar op de Veluwe schade optreedt. Volgens de FBE vinden overal op de Veluwe aanrijdingen plaats. Schade aan productiebossen ontstaat vooral door wroet activiteiten (berk, grove den).

De provincie Gelderland geeft aan dat ontrasterbeleid van toepassing is. Dit staat haaks op het beleid om hekken te plaatsen als alternatief tegen aanrijdingen. Wildspiegels zijn er al overal op de Veluwe, maar die methode werkt niet. Wel geeft de provincie aan dat er nog extra winst te behalen is door rasters te plaatsen.

Vaardigheid

De rechter vroeg vervolgens waarom het schieten op bewegende voorwerpen geen examenonderdeel is, aangezien de drukjacht plaatsvindt op bewegende dieren. Het ministerie antwoordde hierop dat er in het huidige jachtexamen op kleiduiven wordt geschoten. De Faunabescherming is van mening dat art. 73 van de Flora- en faunawet stelt dat bij het toestaan van de jacht onnodig lijden van dieren dient te worden voorkomen. Voordat toestemming kan worden verleend voor de 1-op-1 methode moet de minister toetsen of jagers wel over voldoende vaardigheid beschikken. Daarin is niet voorzien en dus kan deze methode niet worden toegestaan.

De uitspraak

De rechter heeft binnen een week uitspraak gedaan in deze zaak en heeft de aan de FBE Veluwe verleende ontheffing geschorst. In de uitspraak stelde de rechter De Faunabescherming op vrijwel alle punten in het gelijk. Het is goed dat de onafhankelijke rechter de kwestie nu van een zorgvuldig en weloverwogen oordeel heeft voorzien. Daarmee is de drukjacht voor dit jachtseizoen definitief van de baan en zal de minister zich moeten bezinnen welke consequenties deze uitspraak moet hebben voor haar besluit. Ook de provincie Gelderland is genoodzaakt zich te bezinnen op haar jachtbeleid door deze zeer heldere uitspraak.

Vossenjacht op de Renkumse heide

RITA STOCKMANN

Waar jagers doorgaans prat gaan op hun weidelijkheidsregels inzake jacht, lijkt dat niet te gelden voor vossen en ook niet voor de club oude mannen die zich op 18 oktober jl. rond een perceel maïs opstelden om, gezeten op jagersstoeltjes en geweer binnen handbereik, de natuur te beheren. "Ze vrèten alles op hier" was het enige argument waarmee de lafhartige jacht op vluchtende vosjes uit het laatste stukje maïs werd verklaard. Opgedreven door de grote - af en toe luid toeterende - maïsoogstmachine probeerden dieren zich tot het laatst toe schuil te houden. Als het laatste stukje wordt geoogst, rennen ze in blinde paniek over het kale veld richting bosrand. De oude mannen richten hun geweren en boem... een vosje wordt wel geraakt, maar is nog lang niet dood. Hij strompelt verder richting bosrand. De jager mikt nog een keer, maar nog steeds slaagt hij er niet in het vosje dodelijk te raken. Met een brede grijns keert hij zich om en loopt van het vosje weg.

Zittend op zijn driepootje wacht de jager rustig af tot de vos in blinde paniek de laatste dekking ontvlucht.
Foto: Ineke van den Abeele.

Het jagersleger veroudert en dat komt de precisie van het schieten niet ten goede met vaak nog meer dierenleed als gevolg.
Foto: Heinz Stockmann

Wanneer hij in niet mis te verstane bewoordingen wordt gesommeerd het diertje dood te schieten, legt hij weer aan, raakt hem nog een keer niet dodelijk. Het vosje tilt zijn kop op en kijkt of er nog een vluchtweg is. Maar de jager nadert de creperende vos en schiet van dichtbij weer niet raak. Als de munitie op is komt er een andere jager naderbij en wordt er munitie uitgewisseld. Zeven schoten hebben uiteindelijk nog geen einde aan de martelpartij gemaakt. Nog levend is het vosje als het, hangend aan zijn achterpoten, wordt afgevoerd richting auto. Maar het jagersfeest is nog niet afgelopen. Er is nóg een perceel maïs en de misselijk makende jachtpartij gaat verder. Het is verbijsterend om te zien hoe brave opa's en huisvaders als geobsedeerde dierenmoordenaars achter vossen aanzitten.

Boekbespreking

Globalisering

PAULINE DE JONG

De wereld is aan het globaliseren. Dat betekent dat de grenzen hoe langer hoe meer wegvallen. Dat geldt ook voor de natuur. Als gevolg van menselijk handelen vallen natuurlijke barrières voor planten en dieren weg en kunnen soorten zich over de hele wereld verspreiden. Daarover gaat het boek **Biological Globalisation**. Het heeft de ondertitel *bio-invasions and their impacts on nature, the economy and public health* (bio-invasies en hun invloed op natuur, economie en volksgezondheid) meegekregen. In dit boek worden biologische, landbouwkundige, medische, historische en economische kennis omtrent het fenomeen van biologische globalisering samengebracht. De gevolgen van bio-invasies zijn homogener, minder gedifferentieerde en ook minder stabiele ecosystemen. Het vormt net zo'n bedreiging voor de biodiversiteit als klimaatverandering en overexploitatie. Dat wordt echter onvoldoende onderkend door zowel de overheid als belangenorganisaties.

Dit boek is bedoeld om meer aandacht te vestigen op dit onderschatte probleem. Het boek is verdeeld in de hoofdstukken, waarin de achtergrondinformatie systematisch is beschreven en in aparte 'boxes', waarin voorbeelden nader worden uitgewerkt. Eerst wordt uitgebreid uitgelegd wat onder biologische globalisering wordt verstaan, waardoor een invasie kan worden veroorzaakt en hoe deze in zijn werk gaat. Vervolgens wordt uitgebreid ingegaan op de gevolgen van bio-invasies voor de natuur, de biodiversiteit, de economie en de volksgezondheid. Daarna volgt een hoofdstuk over de situatie in Nederland en tenslotte wordt aangegeven welke lessen kunnen worden geleerd uit het verleden en welke acties noodzakelijk zijn. Enkele opvallende lessen die uit het verleden kunnen worden geleerd zijn dat in Nederland invasies van niet inheemse soorten steeds vaker voorkomen. Tevens is duidelijk dat van alle menselijke effecten op het milieu, bio-invasies het minst voorspelbaar zijn. Sommige soorten ontwikkelen zich pas tientallen jaren na hun introductie tot een plaag. De auteurs van het boek noemen als belangrijk argument om vooral in te zetten op preventie dat de schade groot kan zijn en dat eenmaal gevestigde uitheemse soorten

Maar liefst acht schoten waren er nodig om deze vos uit zijn lijden te verlossen. Foto: Ineke van den Abeele.

Als ook het tweede maïspaneel bijna is geoogst, klinken er vanaf de andere zijde 3 schoten. Dan enige tijd niets. De jagers praten opgewonden tegen elkaar en turen in de richting waar de schoten vandaan kwamen. Uit de bosrand komt een jager tevoorschijn die het kale veld oploopt. Weer klinken er enige schoten. De jager blijft staan en zoekt kennelijk het veld af. Enige tijd later klinken nogmaals drie schoten. Intussen is het veld geoogst en de jagers laven zich met bier en gooien de laatste geschoten vos, waar meer dan 8 schoten op afgevuurd werden, achteloos naast de auto. Daar liggen nog 4 geschoten vosjes uit het in het voorjaar geboren

nest. Die wachten totdat ze bontkragen worden grinnikt één van de oude mannetjes.

Dat onze waarnemingen niet zonder slag of stoot gedaan konden worden, blijkt uit de schermutseling die ontstond toen K., de eigenaar van landgoed Quadenoord, een van ons in het gezicht spuwde. En nog wel een dame! Dat heeft hij moeten bekopen met een schop onder zijn achterste. Van diezelfde dame!

Over wrede jachtpartijen is al veel geschreven, maar wat we hier te zien kregen tart elke beschrijving. Het is een schandaal dat

het ministerie van LNV en van Justitie jagers hoe oud, beverig en slechtiend ze ook zijn, rustig laten rondlopen met een gevaarlijk vuurwapen. Het wordt hoog tijd dat hier eens flink wordt gereguleerd. Bij voorkeur te beginnen bij Wildbeheer-eenheid Zuid-Veluwe.

Drank maakt meer kapot dan je lief is... Foto: Ineke van den Abeele.

van de natuur

Grote grazers en de regels van de wet

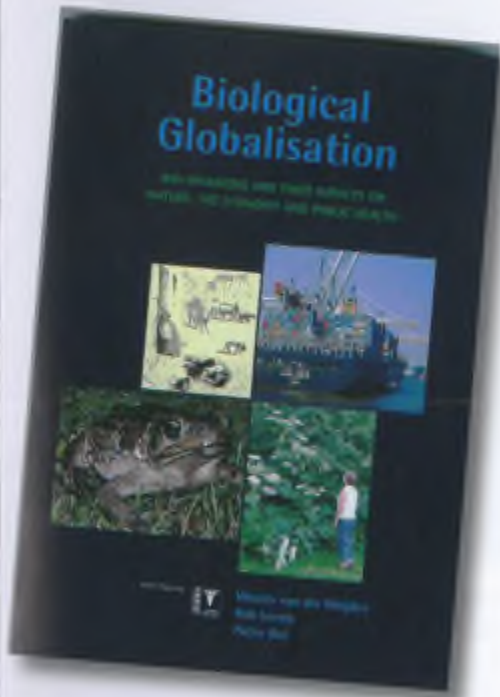
JAN BOUTERSE

Grote grazers zijn niet meer weg te denken uit de Nederlandse natuur. Op zo'n 60.000 hectare natuurgebied vinden we soorten als Schotse hooglanders, Galloways, Heckrunderen (de teruggefokte oeros of aurochs), wisenten en Konikpaarden (de teruggefokte tarpan of Europees wild paard).

Het introduceren van deze dieren in de natuurterreinen heeft nogal wat voeten in de aarde gehad. Niet alleen is er binnen de kringen van natuurbeheerders gediscussieerd over het nut en de gevolgen van het uitzetten van grote grazers, maar ook op het gebied van wet- en regelgeving bleken er allerlei problemen te moeten worden opgelost. De initiatiefnemers van de introducties werden daarmee vooral geconfronteerd bij het transport van grote grazers over de grenzen heen.

Konikpaarden in de Oostvaardersplassen. Foto: Gerard Ellenbroek.

meestal niet meer uitgeroeid kunnen worden.

In dit boek wordt dan ook de aanbeveling gedaan om een nee, tenzij principe te hanteren bij het opzettelijk introduceren van soorten. Tevens zou de handel in levende organismen aan banden moeten worden gelegd.

Bovendien wordt door de auteurs opgemerkt dat de bestrijding van gevestigde exoten kostbaar is en schadelijk kan zijn voor het milieu. Hun aanbeveling is dan ook om de voors en tegens, de kosten en de effectiviteit goed tegen elkaar af te wegen.

Al met al is het boek vanwege schrijfstijl en uitvoering een aanrader voor hen die meer willen weten over dit fenomeen. Het is bovendien te hopen dat met name beleidsmakers goed kennismaken van dit boek en niet alleen in woord maar ook in daad zullen kiezen voor preventie en zullen stoppen met het inzetten op zinloze bestrijdingsacties die in veel gevallen neerkomt op dweilen met de kraan open.

Biological Globalisation» - bio-invasions and their impacts on nature, the economy and public health. Wouter van der Weijden, Rob Leewis & Pieter Bol, 2007.

KNNV Uitgeverij, Utrecht. 224 pag. € 49,95.

Engelse tekst.

ISBN 978 90 5011 243 7

Symposium

Op 1 november jl. werd in Utrecht een klein symposium georganiseerd over de regelgeving met betrekking tot de (her)introductie van grote grazers. Onderzoekers, beleidsmedewerkers en juridisch opgeleide deskundigen troffen elkaar om van gedachten te wisselen over verschillende, aan de regelgeving gerelateerde kwesties. Op het symposium werd het verslag gepresenteerd van een onderzoek dat door de Wetenschapswinkel Rechten van de Universiteit Utrecht is uitgevoerd naar welke Nederlandse en Europese regelgeving van toepassing is op de (her)introductie van inheemse diersoorten of

hun ecologische vervangers. Opdrachtgever van dit onderzoek was de *Large Herbivore Foundation* (LHF), een in 1998 door het Wereld Natuurfonds (WNF) opgezette, onafhankelijke stichting die zich de bescherming ten doel stelt van de grote herbivoren en hun natuurlijk milieu in de gematigde klimaatzones van Eurazië. Het gaat om ruim 45 soorten die een belangrijke rol spelen in de ecologie en ook de cultuur van de gebieden waar ze voorkomen (of voorkwamen). De LHF is niet opgezet als een projectorganisatie, maar stelt zich ten doel mensen en partijen te laten samenwerken, onder andere opdat initiatieven ter plekke een breder maatschappelijk draagvlak krijgen. Als dan een project op gang komt, zoekt het LHF structurele steun bij grotere organisaties als het WNF of de EU.

Veterinaire regelgeving en natuurbeheer

Joris Cromsigt, nu nog verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, maar volgend jaar werkzaam in het natuurpark Bialowieza in Polen, hield een verhaal over de conflicten tussen het natuurbeheer en het veterinaire beleid. Eerst gaf hij aan hoe verrassend veel - meer dan veertig - grote herbivore soorten (van de ree tot de wilde kameel) in Europa en de gematigde streken van Azië rondscharrelen en ook welke grote 'socio-economische waarden' ze hebben. Maar is het werkelijk zo dat, zoals Cromsigt beweert, mensen naar de Veluwe op vakantie komen speciaal om daar naar de herten te gaan kijken? Ik vrees dat veel mensen hopen dat ze herten zullen zien, maar dat ze dat niet lukt omdat ze absoluut

Naast runderen en paarden zijn in sommige natuurgebieden ook herten als grote grazers uitgezet. Zo werden er in 1992 vijftig edelherten in de Oostvaardersplassen uitgezet. Inmiddels is dit aantal uitgegroeid tot ruim tweeduizend. Foto: Harm Niesen

niet weten waar die dieren zitten en op welke momenten van de dag (of het jaar) ze de dekking verlaten.

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht om meer ruimte te maken voor grootschalige natuur en netwerken. Daarbij moeten natuurlijke processen meer kans krijgen en wordt de nadruk duidelijk gelegd op de belangrijke rol van grote herbivoren. Maar met dat beleid kunnen we ook een toename verwachten van conflicten met het veterinaire/welzijnsbeleid. Nog niet vergeten is de kwestie van de Oostvaardersplassen, toen de Dierenbescherming een proces aanspande tegen Staatsbosbeheer dat de grote grazers aldaar in de koude winter niet wilde bijvoeren. De rechter heeft in deze zaak een uitspraak gedaan die van grote betekenis is voor het natuurbeheer. Deze uitspraak komt erop neer dat dieren, die zijn uitgezet om te verwilderen en het terrein waarin ze worden uitgezet is groot en geschikt genoeg, kunnen worden beschouwd als niet-gehouden. Belangrijk is ook de constatering dat de aanwezigheid van een raster om dat terrein daarbij niet ter zake doet. Staatsbosbeheer hoefde dankzij de rechterlijke uitspraak niet bij te voeren, maar voert wel een beleid om dieren te doden, die zo sterk zijn achteruitgegaan dat ze het moeilijke seizoen niet zullen overleven. Ik las een tijdje terug dat het daarbij zou gaan om 50% van de sterfgevallen onder de grote grazers (inclusief edelherten). Volgens de schrijver van dat artikel zou hij zelf

van een deskundig persoon vernomen dat het zelfs zou gaan om 80% van de gestorven de dieren. Hoeveel van de kadavers van de geschoten dieren in het terrein blijven liggen, vermelden de bronnen niet. Maar dat is wel een van de conflicten met de boeren en de veterinaire diensten. Je kunt je daarbij afvragen of de angst voor overdracht van ziektes via wilde dieren en kadavers wel terecht is. Hebben de protesten uit de agrarische hoek niet vooral te maken met het feit dat zij aan allerlei regels moeten voldoen, en het niet kunnen hebben dat natuurbeheerders van diezelfde regels zijn vrijgesteld?

Aan de andere kant vormen ziektes als mond- en klauwzeer (MKZ), varkenspest, vogelpest en nu de blauwtongziekte grote problemen voor de landbouwsector en zijn in het recente verleden verschillende projecten met het uitzetten van grote grazers aan een grote ramp ontsnapt toen de MKZ ook hier rondwaarde. Bij al deze gevaren is het mij niet bekend of er al draaiboeken zijn opgesteld en zo ja, wat daar in staat als het weer tot een gevaarlijke uitbraak van één van deze ziektes (of verschillende tegelijk...) mocht komen.

Vervoersproblemen

Bij het vervoer van grote herbivoren is er het probleem van verschillen in regelgeving tussen de Europese staten. Een wisent geldt als een wild dier, een Heckrund niet. Krijg je dus de kwestie van de oormerken (die bij

uitgezette dieren regelmatig uitvallen) of chips. En op welk moment moet je (of mag je) kalveren van genoemde dieren chippen? Van belang voor de douane is ook de kwestie wanneer een dier 'handelswaar' is en wanneer niet. Een organisatie als het LHF heeft geen winsttoegmerk, dus zou er bij dieren-transporten geen sprake zijn van handelswaar en zou de Europese transportverordening niet van toepassing zijn.

Maar ook verder is er sprake van allerlei transportproblemen zoals de voorschriften voor de afmetingen van de kratten of hokken waarin de dieren zitten en de verplichte rusttijden voor de chauffeur, terwijl de dieren in de stress zitten en dat soort zaken meer.

In Nederland maken we onderscheid tussen 'gehouden dieren' en 'niet-gehouden dieren', een indeling die in andere Europese landen niet bekend is. En het is ook een lastig begrip: wat is de status van niet-gehouden dieren als deze op transport zijn, in quarantaine worden gehouden of uit de kudde worden gehaald? Het gaat ook om de kwestie wat je doet met het dier wanneer het dood is. Mag je het kadaver laten liggen? Mag je het vlees verkopen als het dier geschoten is? Enzovoort.

Eén term moet nog worden uitgelegd. Bin-

nen de categorie van niet-gehouden dieren is er de groep 'gededomesticeerde dieren'. Dat zijn geen wilde dieren als wisent, bever of otter (waarvoor wel Europese regels bestaan), maar ter verwildering uitgezette grote grazers als Heckrunderen, Schotse hooglanders en dergelijke waarvoor geen Europese regelgeving bestaat. De kwestie van het uitzetten van deze dieren speelt nu ook in andere landen dan Nederland. Moeten wij ons uiterste best doen om deze categorie (als 'natuurdieren') in de regels verwerkt te krijgen? Spanje wil voor zijn vechttieren ook allerlei aparte bepalingen, maar daar zitten wij natuurlijk weer *niet* om te springen.

Habitatrichtlijn

Terwijl bij het transport van dieren, vanwege het voorkomen en bestrijden van dierziektes, de nadruk ligt op de veterinaire regelgeving, hebben we bij de volgende fase, het uitzetten van de dieren, vooral te maken met de natuurbeschermingsregelgeving. Op basis van de Europese Habitatrichtlijn dienen bepaalde diersoorten, zoals de wisent, beschermd te worden. Dat geldt dan ook voor de *gebieden* waarin deze dieren leven. Die moeten door de betreffende lidstaten als Natura 2000-gebied worden aangewezen. Dit heeft tot ongewenste toestanden geleid

bij de Baltische staten, die graag EU-lid willen worden, maar geen behoefte hebben aan het moeten aanwijzen van Natura 2000-gebieden. Zo was men van plan in één van deze landen een kudde wisenten af te schieten om van dat 'probleem' af te zijn. De dieren liepen namelijk rond in een gebied dat men wilde reserveren voor de landbouw en het bleek lastig te zijn om enkele wisenten voor een herintroductieproject in Letland in te voeren. Uiteindelijk lukte dat via een omweg: de plaatselijke dierentuin.

Wat niet ter sprake kwam

De verantwoordelijke personen en organisaties zijn in de afgelopen jaren geconfronteerd met een onduidelijke of ook ontbrekende regelgeving voor uitgezette (of uit te zetten) dieren. Waar ik niemand over heb gehoord is dat juist het ontbreken van regels wel eens mede de oorzaak geweest kan zijn van de populariteit van de verschillende begrazingsprojecten. Zolang de kritiek uitbleef konden de terreinbeheerders namelijk handig tussen de wetten en regels door laveren. Dat kwam hen misschien goed uit omdat ze met het inzetten van grote grazers geen last hadden van jagers en hun organisaties, die gewend zijn moord en brand te roepen als zij worden buitengesloten van activiteiten waar

Tot de grote grazers in de verschillende natuurgebieden in Nederland behoren ook de Heckrunderen. Foto: Gerard Ellenbroek.

diersoorten bij betrokken zijn waarop zij op gewend zijn te schieten. Maar laten we niet vergeten waarom sinds eind jaren tachtig van de vorige eeuw grote grazers in Nederlandse natuurgebieden werden ingezet. Hoofddoel: door hun begrazing moeten deze dieren zorgen voor een meer gevarieerde begroeiing. Vergrassing en opslag van bomen en struiken in hei en duin kan zo worden teruggedrongen. De vraag moet dan aan de orde worden gesteld: was dat dichtgroeien van de vegetatie er voor die tijd niet of in zo geringe mate dat er geen grote grazers nodig waren? Of waren er andere processen werkzaam die zorgden voor open plekken in het bos, bijvoorbeeld windworp, insectenaantastingen, blikseminslagen en dergelijke? De huidige problemen zijn voor een deel bekend: regelmatige grootschalige sterfte onder konijnen, zure regen (ofwel stikstofrijke neerslag), maar bijvoorbeeld ook grondwaterstands dalingen in veel zandgebieden. Daarnaast zijn traditionele ingrepen zoals maaien, plaggen en turfwinning, begrazing door schapen en dergelijke vaak te duur geworden. In deze laatste gevallen gaat het om rechtstreeks door mensen toegevoegde dynamiek aan de natuur. In het verleden waren deze ingrepen kleinschalig en hebben daarom geleid tot meer variatie in de natuur. Mijn vraag is of je met het inzetten van grote grazers niet ook - of vooral - bezig bent met symptoombestrijding die inderdaad leidt tot de gewenste subtielere vormen van variatie. Eigenlijk weten we nog heel weinig van de effecten op iets langere termijn van het inzetten van grote grazers.

Terreinbeheerders streven in de regel naar toename van variatie en soortenrijkdom. In eerste instantie zal daar vaak sprake van zijn. Maar kijk uit: als je een snelweg aanlegt door de hei neemt de variatie aan plantengemeenschappen in eerste instantie ook toe. Statistieken met lijstjes van geïnventariseerde

planten en dieren kunnen dan heel misleidend zijn. Maar hoe zit het op de langere termijn? Hebben bij langdurige begrazing ook de meer kwetsbare of gespecialiseerde planten en dieren overlevingskansen?

Alternatieven?

Zijn er alternatieven te bedenken voor het inzetten van grote grazers? Afgelopen jaar stelden de beheerders van De Hoge Veluwe voor dat ruiters buiten de gewone paden zouden mogen rijden. Mijn reactie was: waarom dan niet gelijk mountainbikers of zelfs crossmotoren toelaten? Om misverstanden te voorkomen zeg ik er wel gelijk bij dat ik natuurlijk geen voorstander ben van dergelijke natuur- en milieuverstorende apparaten!

Een heel andere mogelijkheid zou kunnen zijn dat met wilde konijnen een fokprogramma wordt opgezet dat gericht is op het ontwikkelen van resistentie tegen de aandoeningen myxomatose en het VHS-virus waarmee deze dieren te kampen hebben. Dat is een stevige menselijke ingreep in de natuur, maar de genoemde ziektes zijn voor een belangrijk deel ook te wijten aan menselijk handelen. Het schijnt echter zo te zijn dat in kringen van jagers dit idee ook al is geopperd maar ik weet niet of er - al of niet in het geheim - al aan wordt gewerkt. Om nog meer misverstanden te voorkomen: op het symposium in Utrecht ging het niet over konijnen. Wel over grote grazers, met het inzetten waarvan - of je het nu leuk vindt of niet - Nederland een pionierrol in Europa vervult. De laatste jaren horen we dat ook steeds meer andere landen hier mee bezig zijn. Je zou kunnen zeggen dat het inzetten van grote grazers eerst een hobby van enkele terreinbeheerders was, maar nu een volwassen vorm van natuurbescherming is geworden. Daarbij hoort een systeem van duidelijke regels van wat je wel en niet mag doen met deze dieren.

Mijn overtuiging is dat als je grote grazers in het natuurbeheer inzet, transporten van deze dieren niet te vermijden zijn, zowel nationaal als internationaal. Het is nu zo dat alleen in een beperkt aantal grotere natuurgebieden grote grazers in principe in het gebied blijven als 'niet-gehouden dieren'. Maar meer grote grazers bevinden zich in kleinere natuurterreinen. Een niet onbelangrijke kwestie is dat dat inzetten van grote grazers in die kleinere natuurterreinen steeds meer lijkt uit te groeien van een begrazingsproef tot gewone veeteelt. De dieren worden aan het begin van het seizoen ingeschaard en er weer uitgehaald wanneer dat economisch het meest interessant is. Natuurlijk, de beheerders mogen op de centen letten, maar er zitten allerlei haken en ogen aan de kwestie. Of het nu om Heckrunderen, wisenten, Konikpaarden of wat dan ook gaat, bij kleinschalige inzet is er sprake van 'gehouden dieren' waar we zo min mogelijk mee moeten sullen. Dus geen onnodige stress veroorzaken en alsjeblieft geen toestanden als in de intensieve veeteelt, waar het vee wordt geslacht zodra dat financieel het meest profijtelijk is. Melkkoeien in Nederland worden gemiddeld steeds minder oud.

'Wie zal hen geleiden naar grazige weiden?'

Tijdens het symposium werd het boekje 'Wie zal hen geleiden naar grazige weiden?' gepresenteerd. Het heeft als ondertitel: Een onderzoek naar de toepasselijkheid van Europese regelgeving op de (her)introdactie van grote herbivoren. De auteur is Willemijn Oudenaarden, de uitgever is de Wetenschapswinkel Rechten van de Universiteit Utrecht. Bij de aanbevelingen in het boekje staat dat gestreefd moet worden naar grote duidelijkheid en eenstemmigheid over de gebruikte termen, zoals 'gehouden' en 'niet-gehouden', 'wilde' en 'gededomesticeerde' dieren. Voor deze laatste categorie zouden in de nationale en Europese regelgeving aparte regels moeten worden opgesteld. Als de EU geen zin heeft de bestaande regelgeving aan te passen, zou de Raad van Europa een 'semi-regeling' kunnen opstellen. Die zou dan als leidraad kunnen dienen voor de (her)introdactie van grote herbivoren op Europees niveau. De RvE heeft in het verleden al eerder het voortouw genomen, zoals met betrekking tot het dierenwelzijn en het *Species Action Plan*. Ten slotte moet volgens Willemijn Oudenaarden de EG duidelijkheid geven over de toepasselijkheid van de Habitatrichtlijn op beschermde diersoorten die als gehouden dier of in gevangenschap zijn geboren en niet aan de natuur onttrokken zijn.

Konikpaard.

Sceptis over nieuwe vorm van zwijnenjacht

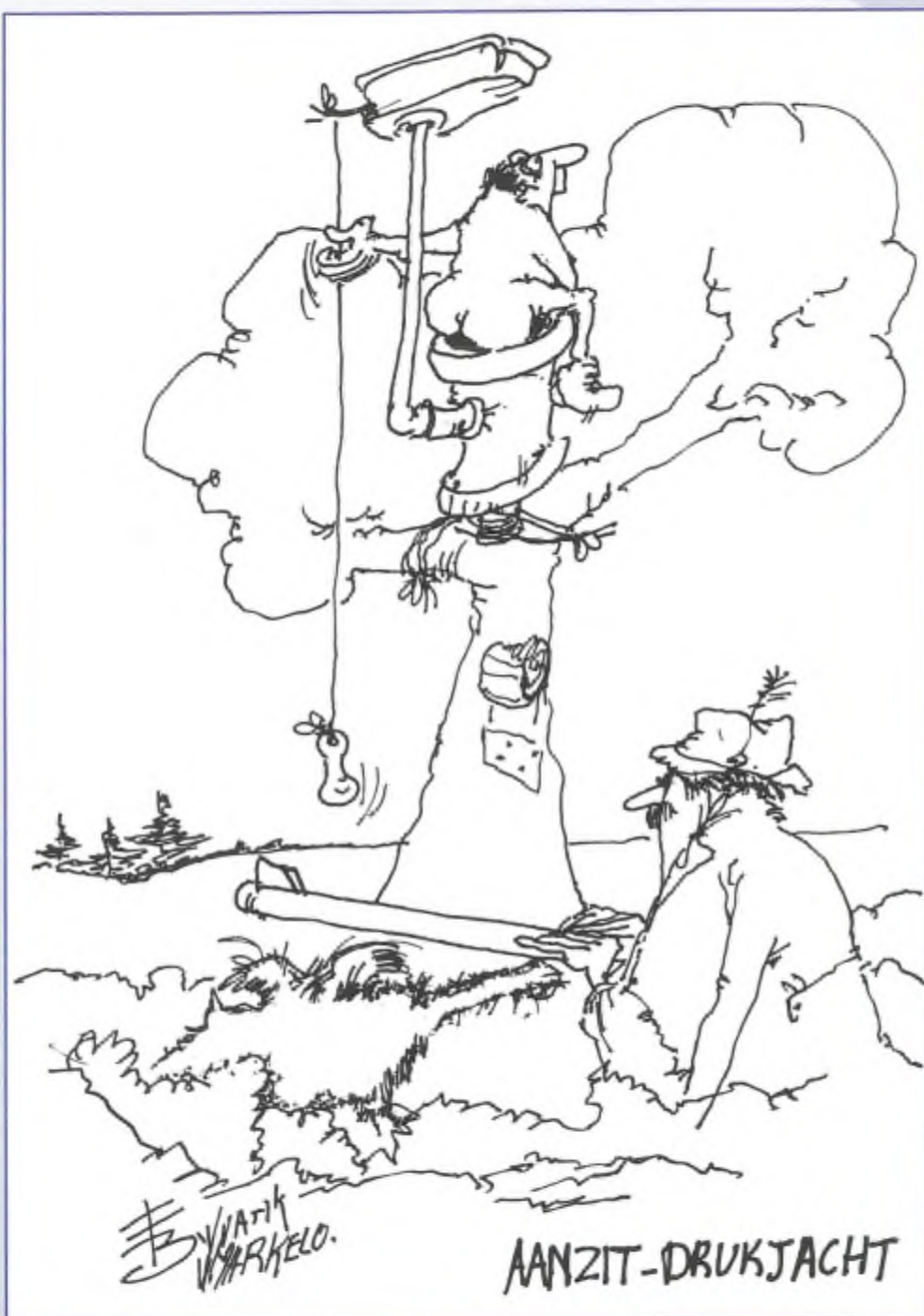
RITA STOCKMANN

Ok met de één-op-één methode zal het aantal wilde varkens op de Veluwe niet kunnen worden teruggebracht van 4.600 naar 800 exemplaren, verwacht Gerrit Jan Spek van de Vereniging Wildbeheer Veluwe.

Zolang er zoveel achtereenvolgende goede jaren vol overvloedige natuurlijke voorraad van beukenootjes en eikels zijn, lukt het met de huidige jachtmethode niet om de groei van de zwijnenpopulatie te stoppen, vreest Spek. "Komt er een jaar zonder veel eikels en beukenootjes, dan ontstaat er een heel ander beeld." Late nachtvorst of droogte hebben daarop een grote invloed. „Als de droogte van vorig jaar juli twee weken langer had geduurd, hadden we deze discussie nu niet gehad.”

Middels de nieuwe één-op-één methode werkt de jager in sectoren van minimaal 40 hectare vanaf een platform samen met iemand in een oranje of gele jas die het varken kalm uit de dekking moet halen. Het is de bedoeling het dier naar de jager te loodsen. „De kans dat een varken zich naar de jager laat leiden is echter minimaal.” Varkens bepalen hun route op basis van wildwissels en windrichting. „Ze lopen bij voorkeur tegen de wind in. Dan kunnen ze de vijand, in dit geval de mens, ruiken.”

Ervaring met de nieuwe één-op-één-jachtmethode is er in Nederland niet of nauwelijks. „Het doel is vooral ervaring opdoen. Aan de hand daarvan zal worden beoor-

deeld of de methode aan de verwachtingen voldoet.”

De afschotcijfers wijzen volgens Spek uit dat er vanaf 1 september dit jaar op de hele Veluwe slechts enkele zwijnen zijn geraakt met de nu gebruikte methode. Dat wil zeggen: lokvoer in combinatie met een jachthut of hoogzit. Wat is dan wel effectief? „We willen zowel selectief als effectief te werk gaan”,

zegt Spek. “Effectief betekent dat we in een korte periode het noodzakelijk geachte aantal varkens kunnen doodschieten. Selectief betekent dat onderscheid wordt gemaakt in leeftijd en geslacht.” In de tussentijd gaat de Vereniging Wildbeheer Veluwe voorbereidingen treffen. Als de papieren hobbels zijn genomen, kan de één-op-één jachtmethode in november en december worden beproefd.

Wildseizoen

Het is volop herfst en het wildseizoen is al weer even geopend, aldus het Noord-Hollands Dagblad. Een restaurant in Noord-Beemster organiseerde voor de verandering eens een "wildsnoeperij".

Als het aan de jagers ligt, moet iedereen vooral genieten van het "wildseizoen".

De vele recepten en ook de hagel vliegen ons weer om de oren en als we hen moeten geloven, is er niets zo gezond, lekker en dier-vriendelijk als het eten van dieren, die door hen zijn afgeschoten. Wie regelmatig jagers gadeslaat en goed beluistert weet wel beter, gezien de reacties die De Faunabescherming ontvangt van mensen die geschokt reageren over wat ze in het veld zien gebeuren. In deze Argus wordt dat op verschillende plaatsen in Nederland weer eens pijnlijk duidelijk aangetoond.

Veel jagersverenigingen houden jaarlijks een jachtdag en nodigen dan gastjagers uit om samen gezellig te gaan jagen. Al een tijdje voor de jachtdag worden er voederplaatsen aangelegd om de dieren te lokken. Zo'n jachtdag begint met de nodige rituelen. De jagers verzamelen zich, drinken samen koffie of nemen alvast een flinke neut. En natuurlijk zijn ook de jachthonden en jachthoornblazers van de partij. De jachthoornblazers beginnen met het aanblazen van de

jacht. Aan het einde van de dag worden de afgeschoten dieren "uit respect voor de natuur" nog eens doodgeblazen". Te gek voor woorden...

Alle zegen komt van boven

Op 7 november meldt het weekblad De Koerier dat de jachthonden in Obdam na de Hubertusmis, zijn gezegend door de pastoor. Jagers en jachthoornblazers in vol ornaat. Het hele dorp loopt uit. Een beetje hulp van boven af voor een succesvolle jacht, kunnen ze wel gebruiken, aldus de Obdammers en de pastoor werkt daar graag aan mee. De collectezak van de kerk zal op die dag wel goed gevuld zijn.

Koninklijke jacht

Op het paleis Het Loo is weer een grote jachtpartij op wilde zwijnen geweest. De Rijksvoorlichtingsdienst wilde de jachtpartij ontkennen noch bevestigen. Vreemd, dat er bij vragen over de jacht altijd een rookgordijn wordt opgetrokken. Het tijdstip voor de jacht, lijkt zorgvuldig gekozen. Een dag voor de doop van het prinsesje. Om de gasten van de koningin een representatieve jacht op het Kroondomein te kunnen aanbieden, betaalt

de staat ruim een half miljoen. Dat geld wordt o.a. uitgegeven aan, personele kosten, het onderhoud en beheer van de terreinen. Bron: Noord-Hollands Dagblad.

Roofvogels

Roofvogelvervolgning neemt schrikbarend toe. Een zeearend is vergiftigd gevonden bij Finsterwolde. De jacht op roofvogels loopt volgens vogelaars de laatste jaren de spuigaten uit. Een kleine, maar fanatieke club van jagers, Weidevogelbeschermers, boeren en duivenmelkers zouden zich inspannen om de dieren te doden. Hoe verschillend ze ook lijken, ze delen één overeenkomst: het idee dat roofvogels hun hobby verpesten. Ze vinden dat ze er concurrentie van ondervinden aldus Pauline Verheij, beleidsmedewerker bij het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie.

"Jagers die illegaal fazanten uitzetten, vinden het niet leuk als die worden opgegeten. Weidevogelbeschermers denken zo de Kievit en grutto te beschermen. Duivenmelkers balen als een sperwer hun duif pakt.

Het aantal onderzochte vogels dat vergiftigd werd verdubbelde vorig jaar naar 75 en zou slechts het topje van de ijsberg zijn. Daar-

buit de Vos

naast werden er 560 nesten vernield. Nesten worden doorzeefd met hagel gevonden. Een havik is doorzeefd hangend aan een tak gevonden. Vijftien vergiftigde buizerd in een bosje enz....

Ben Koks van de Werkgroep De Grauwe Kiekindief is er van overtuigd dat subsidiëring van weidevogelbescherming aan boeren één van de bronnen van de ellende is. "Boeren die roofvogels doden, denken dat ze zo goed werk doen", aldus Koks. Dat is zachtjes uitgedrukt.

Boeren krijgen betaald voor elk nest dat uitkomt, dus gaan ze weidevogels "kweken". Daar kunnen ze geen roofvogels bij gebruiken. Het OM instrueert politieteam om daders actiever te kunnen opsporen. *Bron:* Turbantia.

Walvissen

De Japanse walvisvaarders die zijn uitgevaren, kunnen ook deze keer weer rekenen op acties

van Sea Shepherd en Greenpeace tegen de walvisjacht. De Helderse walvis die half mei voor de kust van Den Helder rondzwom, is opgedoken bij Ierland. De walvis heeft zo'n elfhonderd kilometer afgelegd.

"Heel bijzonder, dat een bulrug die op de Noordzee is gezien later nog een keer wordt gespot", aldus Kees Camphuysen van het Nederlandse Instituut voor Onderzoek der Zee op Texel.

Tonijn

Het Wereld Natuur Fonds vraagt de onmiddellijke stopzetting van de tonijnvisserij in de Middellandse Zee voor een periode van drie jaar. "Het is nu of nooit voor de redding van de blauwvintonijn", aldus de organisatie.

Man gewond bij jachtpartij

Bij een jachtpartij in Roemenië is een Italiaan per ongeluk in het hoofd geschoten. Het is nog niet duidelijk hoe het ongeluk

is gebeurd. Agenten die te hulp schoten, vormden vervolgens een prooi voor een toevallig passerende dronken automobilist. Drie politie mensen raakten gewond. Twee politieauto's total loss. De toestand van de jager is kritiek.

Bron: Noord-Hollands Dagblad.

Stroperij

De politie heeft in de nacht van donderdag 15 november op vrijdag 16 november twee stroppers aangehouden in de Hoeksche Waard. Het gaat om twee mannen van 30 en 52 jaar uit Tilburg. Door een alerte getuige werd omstreeks 02.00 uur gemeld dat er vier verdachte auto's op de Molenweg in Strijen stonden met daarin personen en honden.

Vanuit 2 auto's die in de berm reden, werd met behulp van "lichtbakken" geschenen om zo de hazen tevoorschijn te laten komen. De twee andere voertuigen reden dan vervolgens de hazen klem en stuurden de honden erop af. De politie stelt een onderzoek in naar deze strooppraktijken.

Faunabeheereenheid

De LTO trekt zich terug uit de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Reden is dat gemaakte afspraken in de FBE (natuurbeherende organisaties, grondbezitters en jagers) vastlopen bij de provincie. Boeren en tuinders lijden in toenemende mate schade als gevolg van tekortschietend wildbeheer. Schade door onder meer ganzen, knobbelzwanen, hazen, eenden en vossen. Van het beheerplan komt in de praktijk niks terecht, aldus LTO Noord. Als de provincie de uitvoering ervan blijft tegenhouden heeft het voor LTO geen zin meer om in de FBE te blijven participeren. De LTO roept altijd dat er meer gejaagd moet kunnen worden.

De meeste leden jagen zelf ook. De roep om bejaging van de vos maakt dit al duidelijk. Een vos eet liever een haas, gans, eend, of jonge zwaan dan spruitjes. Dus wat zeuren die land- en tuinbouwers nu eigenlijk?

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, kunt u e-mailen naar de redactie van de Argus. Zie de colofon op pagina 3.

Er bestaat nog steeds de mogelijkheid om eens per half jaar aan het overleg van de anti-jachtgroepen deel te nemen. Deze "bijpraat-avonden" vinden plaats in Apeldoorn. Meer inlichtingen hierover kunt u krijgen bij Jan van de Berg uit Markelo, tel (0547) 36 13 22.

Natuurgebied of jachtparadijsje?

Veluwse soap over een omstreden natuurgebied

HARRY VOSS EN JAN BOUTERSE

In Argus nr. 1 van maart 2007 was te lezen over de merkwaardige en vooral ook illegale toestanden in het natuurgebiedje 't Hooge Zand nabij het Wisselse Veen in de gemeente Epe. De ambtenaren van deze gemeente hebben vastgesteld dat verschillende objecten in het gebied zonder bouwvergunning waren geplaatst: een afdak, een toilet, een fazantenkooi, een container, vier hoogzitten en vijf mobiele hoogzitten. Verder waren, zonder aanlegvergunning, vijf poelen en een voederput gegraven. Bij de fazantenkooi was een bordje aangebracht met de tekst "Hobbydieren voor de kinderen, en niet voor de jacht - mocht u dat soms denken!!". Maar in feite leek het bijzonder weinig op een kinderspeelplaats. Het terrein was zo ingericht dat wilde dieren naar de drinkpoel werden gelokt, waar ze vanwege de steile zijwanden niet zijdelings konden wegvlugten en zo gemakkelijk konden worden neergeknald vanuit de speciaal daar opgestelde hoogzit.

Een woordvoerder van de Gelderse Milieufederatie gaf aan dat het betreffende gebied met beschermingsdoelstellingen en borden met opschrift als "rustgebied" en "vogelreservaat" in korte tijd was omgevormd tot jachtterrein. Natuurlijke wildroutes zijn daardoor doorsneden. Het afgraven van

gronden en het aanleggen van poelen en jachtstellages is zonder vergunning verboden en het bijvoeren van het wild mag niet van de Flora- en faunawet. De gemeente Epe is destijds door ons op de hoogte gebracht van de situatie maar leek niet erg genegen om ook daadwerkelijk maatregelen te nemen.

Er is nog weinig te merken van de maatregelen die door de gemeente Epe zouden moeten zijn genomen om het gebied weer in zijn oorspronkelijke staat terug te brengen. Foto: Harry Voss.

De "poel des doods" is na een jaar nog steeds niet gedempt. Foto: Harry Voss.

Een jaar later

De hierboven beschreven toestand had betrekking op waarnemingen uit 2006. Hoe is de situatie nu, ruim een jaar later, op een moment dat we mogen verwachten dat de gemeente Epe of de provincie Gelderland wel actie hebben ondernomen?

Helaas moeten we constateren dat er in het terrein zelf nog *niets* is veranderd. Wat is er aan de hand? De politie heeft een proces-verbaal uitgeschreven. De PvdA-fractie heeft vragen over de kwestie gesteld en de gemeente Epe heeft de eigenaar van het landgoedje een dwangsom van maximaal 140.000 euro opgelegd en de verplichting de drinkplaatsen te dempen, hoogzitten en schaftketen te verwijderen en om andere maatregelen te nemen om het gebied weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen. Maar daar is het bij gebleven. En waarom? Is de gemeente soms bang voor negatieve kritiek van (invloed)rijke ondernemers die hier wellicht de hand in hebben?

Over de achtergronden van de zaak bracht het dagblad "De Stentor" eerder dit jaar een informatief artikel, waarin de eigenaar van het 't Hooge Zand werd geïnterviewd. Dat is de heer C. Jonker, eigenaar van de vastgoedonderneming Holland Apeldoorn BV, die door andere mensen ook wel gewoon een huisjesmelker wordt genoemd. Hij gaf, hoe kan het ook anders, een hele andere lezing van het verhaal. Volgens hem heeft de provincie Gelderland namelijk vrijstellingen gegeven om het terrein zo in te richten als hij dat heeft gedaan. "De gemeente Epe kan wel roepen dat alles weg moet. Maar de ene overheid weet kennelijk niet wat de andere

*Hoewel bijvoeren wettelijk verboden is, vindt het op 't Hooge Zand nog steeds plaats.
Foto: Harry Voss.*

uitvoert.”, reageerde hij. Verder gaf hij aan dat hij al 10.000 euro aan advocatenkosten kwijt is, terwijl hij in het gebied nog geen schot heeft gelost. Jonker wil een rustiger leven gaan leiden. Het natuurgebied heeft hij gekocht om er te wandelen met zijn kleinkinderen en er de “wildstand op peil te houden”. Het zou daarbij gaan om (het schieten van) enkele wilde varkens per jaar... Maar er zijn enkele complicaties. Jonker's raadsheer voert aan dat de bouwwerken in 't Hooge Zand niet door Jonker, maar door een vorige eigenaar zijn geplaatst. Daarbij komt dat Jonker nog steeds in onderhandeling is met de vorige eigenaar, G. van Buuren uit Pijnacker, om het landgoed over te nemen. Er is een bij notaris kantoor Wille in Apeldoorn getekende koopakte uit 2007. Daarin wordt de overdracht van 44 hectare grond geregeld. “Het probleem is alleen dat Van Buuren niet kan leveren wat afgesproken is”, zegt Jonker. Zes hectare van het 't Hooge Zand blijkt namelijk te zijn gehuurd van het Geldersch Landschap. In ieder geval mag er nu dus zeker niet worden gejaagd, want daarvoor is een aaneengesloten gebied van veertig hectare vereist.

Schadelijk wild

Maar als de zaak met Van Buuren is geregeld - Jonker verwacht dat dat binnen enkele weken het geval is - is er volgens Jonker geen

sprake van illegaliteit. “Voor het aanleggen of uitdiepen van poelen minder dan duizend kuub is geen vergunning nodig. Voor de twee nieuwe hoogzitten is een vergunning aangevraagd, de twee vervallen hoogzitten worden weggehaald.” Verder vindt Jonker dat er met twee maten gemeten wordt, want het Geldersch Landschap zou in het naastgelegen bosperceel wel veertien hoogzitten hebben geplaatst (volgens waarnemingen van De Faunabescherming zijn dat er niet meer dan twee of drie). Voor 't Hooge Zand geldt volgens Jonker een toegewezen afschot van 26 zwijnen. “Ik wil enkel op schadelijk wild jagen. Het is een gebied dat onder de Habitatrictlijn valt. Op vogels wordt niet geschoten.”

Woordvoester Theresa Kombrink laat namens burgemeester en wethouders weten dat de gemeente Epe in deze zaak voet bij stuk houdt. “Voor 26 september moet alles weg zijn.”

Elimineren of legaliseren?

Hoe de afloop van deze kwestie ook is, vast staat dat deze zaak verschillende ambtenaren een fikse portie werk en de bestuurders de nodige hoofdbrekens heeft bezorgd. Maar daar gaat het ons natuurlijk niet om. Je zou hoogstens kunnen zeggen dat de betrokkenen geconfronteerd worden met een beleid van jarenlang gedogen en bepaalde zaken gewoon niet zien, of niet willen zien. Het gevaar bij dit alles is dat - mochten er toch nog belemmeringen van juridische aard opduiken - de gemeente Epe heel simpel achteraf (en met terugwerkende kracht) de toestanden in 't Hooge Zand gaat legaliseren. Dat hebben we bij De Faunabescherming namelijk ook moeten constateren met betrekking tot andere gemeenten waar jachthutten illegaal waren geplaatst. Ten slotte: de beweringen van de heer Jonker zijn nogal duister. Hij zou vooral op 'schadelijk wild' willen jagen, maar wilde zwijnen worden daar echt niet toe gerekend. En bij een afschot van 26 stuks gaat het heus om meer dan 'enkele exemplaren'. Wij zijn benieuwd naar de afloop van deze zaak. Wij hopen dat de gemeente Epe inderdaad voet bij stuk houdt en dat 't Hooge Zand zo snel mogelijk wordt ontdaan van allerlei zaken die niets met natuur en natuurbeheer te maken hebben.

Er is weinig fantasie voor nodig om vast te stellen waarvoor dit natuurgebied is ingericht.... Foto: Harry Voss.

Jachthutten.nl

De krans op de juiste plaats

Zoals elders in deze Argus is beschreven, heeft De Fauna-
bescherming zich enorm ingezet voor het tegenhouden van
de vergunning die minister Verburg wilde verlenen om op de Veluwe
drukjacht op wilde zwijnen toe te staan. Eén van de acties die De
Faunabescherming daartoe hield was de kranslegging bij het standbeeld
van het wild zwijn op het Stationsplein in Nunspeet. Ook hierover vindt
u elders in deze Argus een verslag.

Helaas mocht de krans, die bij het stand-
beeld was neergelegd, daar niet blijven liggen
en moest er na afloop van de ceremonie nog
een goede locatie voor worden gevonden.

En dat was geen probleem. Op talloze plaat-
sen op de Veluwe zijn geschikte locaties te
vinden. Plaatsen waar het goed is om na te
denken over wat er op de Veluwe met de
wilde zwijnen gebeurt: Schiethutten, hoog-
zitten, lokvoerplaatsen, enzovoorts. Kijkt u
maar eens op www.jachthutten.nl

Voor de 'kranslegging' werd gekozen voor de
hoogzit vier kilometer ten zuidoosten van
Vierhouten, op een plek die ongetwijfeld
bijzonder geschikt is gemaakt als drijfjacht-
locatie. De hoogzit is gesitueerd in de uiter-
ste noordwesthoek van het Kroondomein in
het Gortelsebos, ten noorden van de Gortel-
seweg.

Aan de oostkant van de locatie bevindt zich
nog een voerveld met nog een hoogzit. Op
het voerveld ligt vers gestrooide maïs als
'lok-'voer voor de wilde zwijnen. Verder
staan er voerbakken met bietenpulp en bie-
ten voor herten. Wie had het hier over bij-
voeren?? Over de heuvelrand aan de noord-
kant van het terrein loopt een (linie)pad.

Aan het eind van het pad ligt een grote zoel.
Vanaf dat pad kan goed naar beneden wor-
den geschoten als een hert of zwijn uit de
dekking van de varens tevoorschijn komt.

Voor de schietposten zijn reflecterend
groene stippen op beuken en eiken gespoten.
Ook liggen er houten boomschijven op de
grond met een grote 'W' erop gespoten. Ge-
zien de verse maïs en de andere sporen van
recent bezoek, gaan we er vanuit dat dit een
drijfjachtlocatie is die vaker wordt gebruikt.

